POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *vedoucí práce*

Autor/ka práce: Bc. Monika Kotrbová

Název práce: Od auto-selekce k selekci systémové: České učňovské školství v zajetí trhu práce

Vedoucí práce: doc.PhDr. Jadwiga Šanderová, CSc.

Oponent/tka: doc. RnDr. Milan Tuček, CSc.

Navržené hodnocení: výborně A

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována? *Ano.*
   Cíl práce, jakož i dobře zdůvodněná struktura jsou zřetelně uvedeny v úvodu. Cílem je „identifikovat a popsat (…) mechanismy a institucionální překážky, kterými škola reprodukuje sociální řád a legitimizuje sociální a vzdělanostní nerovnosti, a to především sociální selekcí a alokací studentů na trh práce" (s.3). Jako klíčové selektivní mechanismy českého školství, které vedou k reprodukci sociálních nerovností, jsou v závěru identifikovány: oborová struktura českého vzdělávacího systému, pro který je typická výrazná diferenciace vzdělávacích větví, koncepce přijímacích a závěrečných zkoušek, které představují formální nástroj selekce žáků a posilují mentální i faktickou hranici při výběru studia pro děti ze sociálně slabých prostředí a koncepce zkoušek, tzv. high-stakes standardizované testování, které více než k nastavení jednotného vzdělávacího standardu slouží k odklonu žáků od akademické dráhy. Jako hlavní úskalí českého učňovského školství tak byly identifikovány odepřené možnosti „které nejsou přímou odpovědí na nedostatečné schopnosti, ale spíše odrazem poptávky vycházející z potřeb trhu práce. Procesy diferenciace a standardizace projevující se prostřednictvím oborové struktury a jednotých přijímacích a závěrečných zkoušek tedy vytvářejí a utvrzují „strukturu poskytovaných či odpíraných příležitostí v závislosti na výchozí pozici, socio-ekonomickém statusu rodičů" (str.67-68).

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty? *Ano.*
   Práce se opírá o cca 80 titulů, z nichž je zhruba čtvrtina v anglickém jazyce.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?
   Odpovídá požadavkům.
   Práce se opírá o sekundární analýzu relevantních zdrojů týkajících se školství u nás i v zahraničí.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?
   Odpovídá požadavkům.
   Závěry, k nimž autorka dospěla, jsou jasně opřeny o sekundární analýzu relevantních zdrojů.

Ocenit je třeba zejména odkazy k jednotlivým analýzám vážícím se k závěrům prezentovaným v závěrečně kapitole.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?
   Ano, jsou.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?
   Bez připomínek.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).
   Autorka zvolila téma (problém), jemuž je v poslední době věnována poměrně značná výzkumná pozornost. Na diplomové práci, již předkládá k obhajobě, je podle mého názoru třeba ocenit zejména úspěšnou snahu zasadit problém do nových souvislostí.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.
   1. *Kdo především by podle Vašeho názoru měl být s Vašimi závěry seznámen?*
   2. *Jakými cestami by se podle Vašeho názoru měla ubírat případná reforma středního školství, aby došlo alespoň k oslabení faktických nerovností ve vzdělávacích příležitostech?*

Celkové hodnocení práce:
Práce představuje originální přístup k tématu, jež zpracovává, a po všech stránkách odpovídá požadavkům. Navrhuji ji proto hodnotit stupněm A.

Datum: Podpis:
8.9. 2020

Katedra sociologie
Institut sociologických studií
Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova

Pekařská 641/16, 155 00 Praha 5 - Jinonice
tel. 420 778 465 054
Email: jana.vojanova@fsv.cuni.cz, Web: iss.fsv.cuni.cz